لغمان پیژندنه

لنډه لیکنه : رفیع الله(ځواکمن)

Ketabton.com

www.Rafi789&gamil.com

8/19/2016

PH:0787450421

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

(c) ketabton.com: The Digital Library

سریزه

د لوی او مهربان خدای څخه ډیر شکر کذار یم چې ماته يي ددی توفیق راکړ ترڅو دا لنډه لیکنه ولیکم او له تاسو سره یی شریکه کړم ترڅو تاسو محترم وکولای شيٌ چی د لغمان ولایت په اړه لازم معلومات ترلاسه کړی که څه هم دانسان ځینی غلطی کیږی آما د ډیر کوښښ ځینی وروسته بیا هم له تاسو محترمو څخه هیله کوم که په کوم ځای کی دغلطی سره مخ شويٌ په مهربانی سره غلطی اصلاح او دلاسمون لپاره له موږ سره اړیکه ونیسیّ.

مننه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلغمان ولایت په اړه مفصل معلومات

لـــغمان ولایـــت د افـغـانســـتـــان یـــو لـه شرقی ولایـــاتـــو څـــخـــه ده چی پـــه کال ۱۳۴۳ هـ ش کی تـاســـیـــس شـــوو چـــی مـــرکز یې مهـــــــترلام او نومـوړی ولایـــت ۳،۸۴۳ کیـــلـو متـرمـــربع مســـــاحـت لری اونفوس یی پـــه ۲۰۰۹ م کال کی ۴۳۵ زره تخـــمیـــن شـویٔ او ارتـــفاع یې دبحـــر له سطـحی څخه ۷۷۲ متـــره ده.

لـــغمان ولایـــت چـی د هنـدوکـش غرونـــو په څنـــډ دکابـــل سیـــند په څنـــګ کی موقیعـــت لـــری چی دعلینـګار او علـــیشنګ سینـــدونو دی ولایـــت ته لا ښـــکـــلا وربښـــلی ده

تصویر: از دریای الینگار

لغمان ولایت دموقیعت له نګاه

لـــغمان ولایت چی دهـــیواد یـــو لـه ســـتراتـــیژ یکو ولایـــاتـــو څـــخه ده چـــی په شـرق او جنـوب کی لـه ننـــګرهـار سـره او شـــمالی شـرق کـی لـه کـــنړ او شـمال کی لـــه نورســـــتان او په شـــمال غـرب کی لـــه پنـــجشیر او غـرب کی لـــه کابـــل او کاپیســـا ســـره ګډه پـــــولـــه لری.

چـی نـوموړی ولایـت دمرکز پـه ګډون شـپـږاداری واحدونه لـری چی پـه لاندی ډول دی

مـهـترلام، علیـــنګار ،علیـشنګ،دولـــت شـــاه،قرغـه یی،بـادپـــخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

معلومـــــات مفـصل دربـاره ولسـوالی هـای ولایـت لغمان

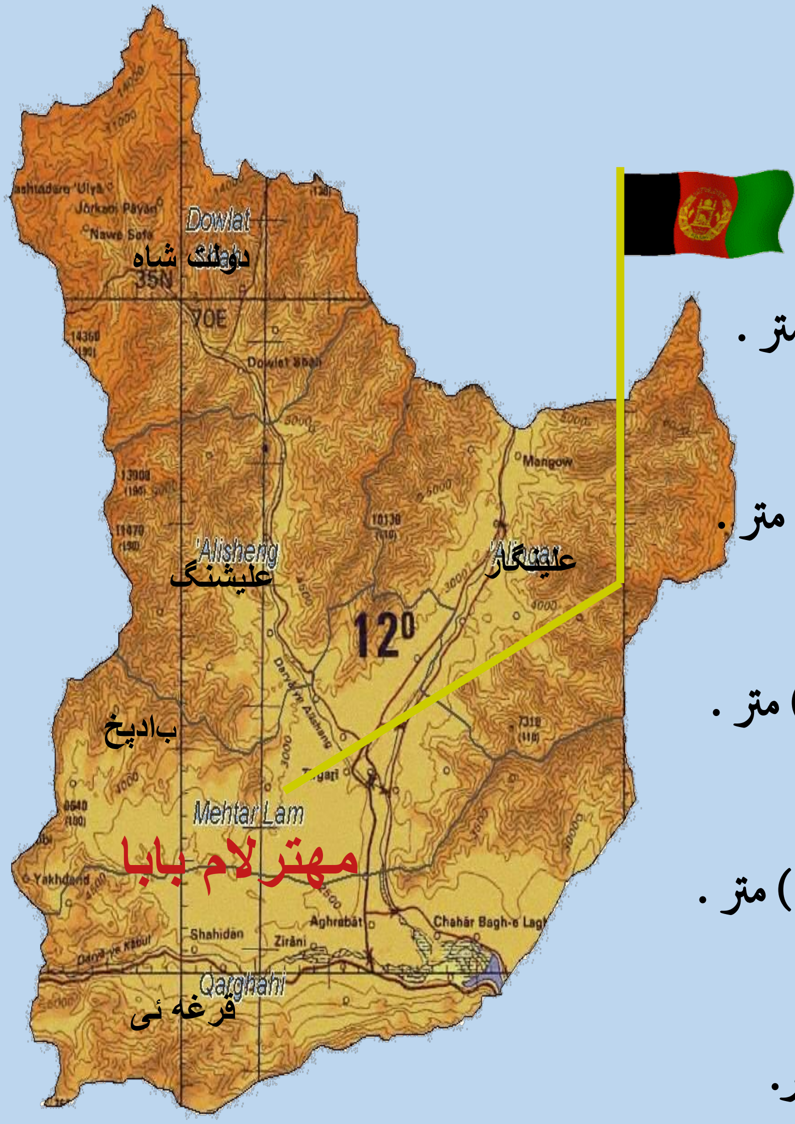

ولسوالی قرغـه ئی ارتفاع ازبحر (650) متر .

ولســــوالی علینگار ارتفاع ازبحر (950) متر .

ولسوالی علیـشنگ ارتفاع ازبحر (1000) متر .

ولسوالی دولت شاه ارتفاع ازبحر(1550) متر .

ولسوالی باد پخ ارتفاع از بحر (850)متر.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لغمان ولایت دتاریخ له پلوه

په لغمان ولایت کی دټولوقریو شمیر ۶۴۰ ده چی لغمان یو وخت دالینایانومربوطه سیمه وه چی دا ولایت دبودایانو دمدنیت مرکز هم یاد شوی دی او برعلاوه داشوکا (چی دهند دیوریایي پادشاه وه) دتیگو نوشتونه بل دډرونتې اثار اویو شمیر دبودایانو اثار چی هلته موجود دی چی دمحقیقانو دتوجه یی ځان ته جلب کړه حدودالعلم چی دهغی بت خانی ته اشاره کولی شوو او مختلف تاریخی روایاتونه د مهترلام یا مهترلمک ښار په اړه شته ده.

په لغمان ولایت کی میشت قومونه

په لغمان ولایت کی مختلف قومونه ژوند کوی

چی عبارت دی له >>>

پښتون ،تاجک او پشیان

معلومات بیشتر درباره اقوام در صفحه ۶

(c) ketabton.com: The Digital Library

دقومونوپه اړه لا زیات معلومات

لـــکه څنګه چې مـورږ تــول پــه دی پــوهیـــږو چـــی پـــه لغــــمان ولایت کی بیـــلابیـــل قـــومـــونـــه ژونـــدکـــوی چــــی لـــه هـغـی ډلی نه یــــی ۵۸٪ فــــیصده دپــــښتــــون قـــــوم او ۲۱٪ فــــــیصده د تــــاجــــک قــــــوم او ۲۱٪ فــــیصـــــده د پـــشیــــــانــــــوقــــوم ددی ولایـــــــت نـــفـــــــوس تـــشـکـــیلـــوی

چــــی پـــښـــتـــانـــه دلغمــــــان دمـــرکـــــزپــــــه شـــــمـــول پـــه ټـولـــو ولســــوالیـــو کی ژونـــدکوی اوتــــاجـــک دمــــرکــــز پـــه شمــــول دعلینــــــګار او قـــرغیـــو پـــه ولســـــوالیــــو کی او پـــشـــیان پـــه علـــیشنـــګ،بـــادپـــخ دولــــــــــت شــــــاه او دعلــــینـــګار پــــه جګـــو درو کی ژونـــد کـــوی.

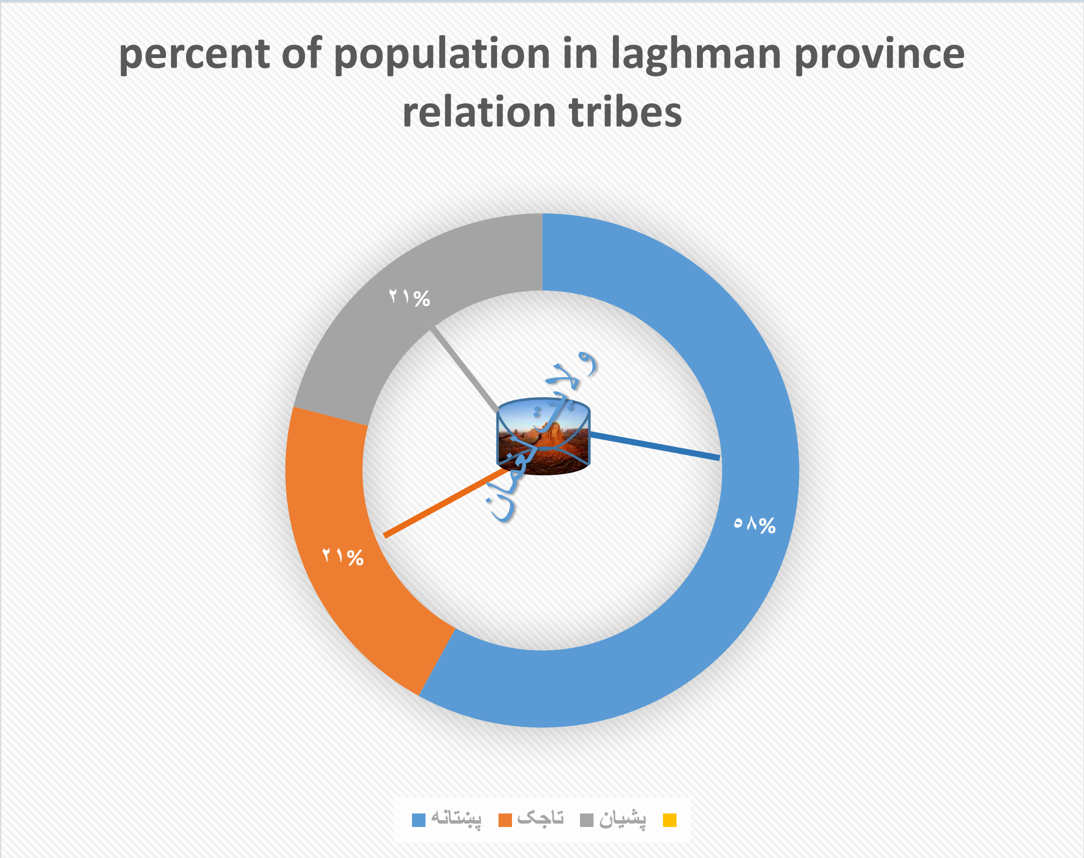

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددی ولایت پښتنانه دسهاکو صاپیانو هوت خیلو خروټو رستم خیلو الکوزیو نیازیو مچین خیلو اکاخیلو او وردکو له قبیلوڅخه دی.

دلغمان ولایت مشاهیرین

محمد نور بابا،ګل پاچا الفت،محمد شاه بابکرخیل،قیام الدین کشاف،محمد اسمعیل یون، سعید افغانی

حبیب الرحمن مهدی،میرمن سایره،عبدالله لغمانيٌ، اسحاق ننګیال،محمدحنیف اتمر،زلمی هیوادمل،ډاکترعبدالظاهر(صدرعظم اسبق) زلمی خلیلزاد،ډاکتر محمدحسن کاکړ،صدیق کاوون غلام حسن خان ساپی، اسعدالله دانش، عبدالحق وطنوال،مولوی حبیب الرحمن

احمد ظاهر (اوازخوان)،منګل(اوازخوان)،شفیق مرید(اوازخوان)

ولسی شاعر اوربناد محمد نور بابا

ډاکټر عبدالله لغمانی

(c) ketabton.com: The Digital Library

کلتور

لکه څنګه چی لغمان له ننګرهار ،اوکنړ ولایت سره ګډه پوله لری له همدی کبله په یاد ولایت کی کلتوری کارونه هم سم پرمخ ځی.

اوله بل پلوهَ دلغمان ولس دخپل کلتور په ساتنه کی رغنده رول لوبولی چی له همدی کبله نسبتاً دنورو ولایتونو څخه په کلتوری مسایلو کی لا هم ځانګړئ ځای لری.

- په لغمان ولایت کی زیات انجمونه(انجمن) شته ده چی دمثال په ډول دیون فرهنګی انجمن ،دخبریالانو او دلیکوالانو د زون شرق مستقل انجمن،دلمپکا ادبی بنسټ،دلغمان ادبی بهیراو داسی نور

- چی په لغمان ولایت کی دلومړی ځل لپاره په ۱۳۷۷هـ ش کی د لغمان یون فرهنګی انجمن تاسیس شوو

ـ اوپه لغمان ولایت کی یوه پسرلني مشاعره د سمسور لغمان په نوم دلغمان داطلاعات او فرهنګ په ریاست کی جوړیږی چی دلغمان دخلکونه علاوه دګرد افغانستان نه ورته شاعران اوخلک راځی او خپله مینه ورسره شریکوی.

- اوس مهال په لغمان ولایت کی دشاعرانو او لیکوالانو شمیرډیر زیات دی

چی له دی ډلی نه لسګونه شاعران اولیکوالان پشیان هم دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لغمان ولایت هم دنور ولایتونو په شان ځانته موسیقی لری چی دموسیقی الات یي عبارت دی له هارمونیي،تبلی،نغاری،سورنۍ او داسی نور یي دیاد ولو وړ دی په لغمان ولایت کی دپښتواشعارو فلکورات چی خلک یي په محلاتو کی وایی عبارت دی له (بګتی،سروکی،لوبه ،مقام) او داسی نور...

دمحلی اشعارو مثال

دسترګو مهترلام کی دباڼه په مینه ناست دی
لغمانه درنه ځارشم ستا خندا درنګینوده

مدنی نهادونه

په یاد ولایت کی زیاد مدنی نهادونه شتون لری دبیلګی په توګه دعلینګارفرهنګی یون،لغمان ادبی بهیرچی پورته هم ذکر شوی وه ،اتحادیه حمایت حقوق زنان،او د ځوانانو اتحادیه په لغمان کی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

معارف

لغمان ولایت یو له هغو ولایتونو څخه ده چې دنفوس ډیره برخه یې ځوانان تشکیلوی همدا یی دلیل ده چې په لغمان ولایت دسواد کچه نسبتاً لوړه ده خو لاتراوسه پوری ورته خاصه توجه نه ده شوی که څه هم په یاد ولایت ۲۹۱ مکاتب موجود دی چې د هغی له جملی ۱۱۹یی لیسی او نور یې ابتدایه مکاتب دی

د ریاست معارف د مسؤلینو د معلوماتو په اساس په یاد ولایت کی د زده کونکو شمیر په مجموعی ډول ۱۷۸۱۷۱ تنو ته رسیږی چې له دی جملی نه یې ۸۰۶۱۸ نجونی او متباقی یې هلکان دی

او په دی ولایت کی دښوونکوشمیر هم څه دپاسه ۴۰۹۸ تنو ته رسیږی چې له هغی ډلی یې ۳۱۱ تنه ښځینه ښوونکي او متباقی یې نارینه ښوونکی دی

لغمان که څه هم دمکاتبو او ښوونکو له پلوه کومه کمی نه لری خو دباتجربه ښوونکو نه شتون د یاد ولایت دمعارف ستونزی لاپسی ډیری کړی دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لغمان ولایت کې یو پوهنتون شلوربابه د زراعت لیسې یو دتخنیک اویو دارالعلوم ،دوه انیستوتونه او یو مرکزی دار العلوم له شلورو الحاقیو سره او۱۴بابه مد رسو نه چې په یاد ولایت کې فعالیت کوی.

او په یاد ولایت کې شلور بابه خصوصی مکاتب دی چې لسګونو زده کونکو ته یې د زده کړې زمینه برابره کړې ده.

صنعت

لغمان ولایت په خپل ستراتېژیک موقیعت سره سره ښه محیط دصنعت لپاره لری مګر شنګه چې لازمه ده هغومره یې رشد نده کړیٌ لامل یې د مرکزی اداری پس ملاتړده.

لغمان دکار کولولپاره خه آب او هوا لری مګر شنګه چې لازمه ده کارورته نده شوی په لغمان کې صنعتی فابریکې ډیری کمې دی او که شته نوهغه هم ډیری کوچنی دی چې په یاد ولایت کې یوه وړه دچپلکو جوړولو فابریکه او یوه دنجاری ،یوه د روب اویوه دپامیرکولا فابریکه شته ده چې ددی نه بغیر بله هیڅ صنعتی فابریکه په یاد ولایت کې شتون نه لری او نه لا تر اوسه چا سرمایه ګذاری کړی ده که څه هم د هیواد ډیر لوی سرمایه داران دلغمان څخه دی خو تر اوسه پوری یې یاد ولایت ته کوم خدمت نه ده کړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زراعت

په لغمان ولایت کی مهمی زراعتی ځمکی شته او داوبو له پلوه هم یاد ولایت غنی ده چی د کابل سیند علاوه دعلینګار او علیشنګ سیندونو د او یو شمیر کاریزونو او ځاه ګانو یاد ولایت داوبوله اړخه غنی کړی دی او همدا یی عمده دلیل ده چی زیات شمیر خلګ یي په زراعت بوخت دی.

سبزیجات او نورنباتی محصولات نه یوازی دلغمان دخلکو بلکه دنورو مشرقی او دکابل د خلکو اړتیا پوره کوی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

او یاد ولایت د وریجو اوغنمو علاوه د لوبیا ،کدو ،فاصلی،لیږواو داسی نوری مختلفی ترکاری او تازه میوی هم په یاد ولایت کی ښه حاصلات لری د مثال په ډول توت، انځر، مڼه زردالو، چهارمغز،کینو،نارنج مالته ،لیمو او همدا راز بله ځانګړی میوه چی د یاد ولایت په غرونوکی شته ده یعنی جالغوزه چی په نړی ځانګړی شهرت هم لری او دیاد ولایت په غرونوکی د ارچه ،صبر،بلوط اودچینارونو نه علاوه د نورو ونو ځنګلونه هم شته ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیندونه او بندونه

پوښتنه: آیا دسیندونو مخه بندونه نیولی شی؟

که مو جواب هو یا نه وی نو دلیل یې څه ده

اصل موضوع

په لغمان ولایت کی دوه لوی سیندونه بهیږی چی یو یی د علینګار سیند او بل یې د علیشنګ سیند دی چی وروسته دقرغیو په ولسوالي کی دکابل له سیند سره یو ځای کیږی چی اوبه یی دډرونټی بند ته لویږی دډرونټی بند چی دقرغیو ولسوالی مربوطاتوکی ده چې برق یې د ننګرهار ولایت لپاره ځانګړی شوی ده او د

۱۳۹۳ هـ ش راهیسی دعلینګار پر سیند دبند دجوړولو خبري ډیری تندی روانی دی چی دیاد بند په جوړیدو سره به دلغمان نه علاوه دننګرهار او کابل ولایتونو دبرق ستونزی هم هواري شی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اجتماعی رسنی

په لغمان ولایت کی زیادی اجتماعی رسنی نشرات لری.

- په عمومی توګه اوس مهال دوه ډوله رسنی د زیاد شهرت درلودونکی دی ۱) صوتی ۲) تصویری

1) صوتی رسنی : په یاد ولایت کی زیادی صوتی رسنی فعلیت لری چی عبارت دی د لغمان ملی راډیو ،کاوون غږ راډیو،کله ګوش راډیو او نوبښت راډیوڅخه.

او په یاد ولایت کی زیادی هغه صوتی رسنی هم فعلیت لری چی مرکزونه یی په ننګرهار ولایت کی دی چی هغه عبارت دی له ننګرهار ملی راډیو ،نرګس راډیو،شرق راډیو،اصلاح، مرام ،کلید اباسین ،صفا ،نن ،همیشه بهار، انعکاس، اومینه راډیو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمینی راډیوځانګړی خپرونې په لاندی ډول دی

- هغه صوتی رسنی چی له کابل نه یي نشرات په لغمان کی اوریدل کیږی عبارت دی له ارمان ،اراکوزیا ،اریانه ، بی بی سی ،ازادی رادیو،امریکا غږ اشنا رادیو،مشال ،سیتا،نوا ګوربت، کابل ملی رادیو،سلام وطندار،شمشاد ......

(c) ketabton.com: The Digital Library

تصویری رسنی

په لغمان ولایت کی یوازی یوه تصویری رسنی شته چی عبارت ده د لغمان ملی تلویزون نه چی هغه هم په یو شبانه روز کی شو ساعته خپرونی لری.

هغه تصویری رسنی چی دکابل نه يي خپرونی په لغمان کی اوریدل کیږی عبارت دی دملی تلویزون،آشنا،طلوع نیوز، لمر ژوندون،شمشاد ،خورشید،نور ،او دیک تلویزون ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چاپی رسنی

په یاد ولایت کی یو شمیر چاپي رسنی هم شته چی تراوسه یی فعالیت ښي پایلی له ځان سره لری موجودي دی چی یادی چاپی رسنی عبارت دی د لغمان مجله ،شینکی لغمان مجله روښان مجله،نورلام مجله د لغمان ځوانانومجله ،او بورا مجله ده چی یادی مجلی په ډیر لوړ کیفیت سره نشرات کوی آما اوس دلمنځه تلو له ګواښ سره مخ دي.

سپورټ

لغمان چی دسپورټ دکور په نوم هم یاد شوی دی او مختلفی لوبی پکی کیږی چی دهغي له ډلی نه یی خوسیٌ،ولیبال او کریکټ ډیری مشهوری لوبی دی آما اوس مهال يي دخلکو ډیره توجو د کریکټ لوبی ته ده چی دهغی عمده دلیل هم دافغانستان وروستي بریاوی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دافغان کریکټ ملی لوبتډلی د وروستیو بریاوو نه یواځی د افغان لوړ پوړچارواکو پام ځانته راړولی بلکی د کریکټ دنړیوالی شورا پام یی هم ځانته جلب کړی ده

ریچرډ ډان چی دکریکټ دنړیوالی شورا دلوړمهارتونویا(های پرفارمنس) مشر دی ویلی چی دکریکټ نړیواله شورا دافغانستان وروستی بریاوی ستايي او یادی لوبډلی ته دلا بریاوو هیله لری او زیاته یی کړه که چیرته افغان لوبډله غواړی چی لا بریالي اوسی نو باید خپلو هسوته دوام ورکړی ترڅو دنړی اتله لوبډله اوسی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

ومن الله توفیق

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library